

Datum
2021-04-07

Adress
August Palms Plats 1

Diarienummer
STK-2020-1691

Yttrande

Till
Utbildningsdepartementet

Remiss från Utbildningsdepartementet - Samverkande krafter - för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk (SOU 2020:66)

U2020/06271

Sammanfattning

Sammantaget ser kommunstyrelsen i huvudsak positivt på syftet med de framlagda förslagen. Dock avstyrker kommunstyrelsen förslag 8.1. Nedan lämnar kommunstyrelsens kommentarer och synpunkter utifrån valda avsnitt.

Yttrande

5.9 – Kommunstyrelsen vill lyfta behovet av ökade resurser för skolmyndigheterna vad gäller bland annat kompetens inom vuxenutbildningen för att kunna möta utredningens förslag på exempelvis tillsyn på verksamhetsnivå. Skolinspektionen anger i sin årsanalys (2018) att vuxenutbildningen är den skolform där flest tillsynsbrister återfinns på huvudmannanivå, vilket styrker behovet av en ökad kompetens och resurstillskott kring vuxenutbildningen hos såväl Skolverket som Skolinspektionen.

Förslaget kan bidra till ökad likvärdighet och tydlighet kring det systematiska kvalitetsarbetet och en ökad likvärdighet i och med Skolinspektionens uppdrag om löpande tillsyn på både huvudmannanivå och verksamhetsnivå.

Kommunstyrelsen ser vidare ett behov av stöd till kommuner vid såväl framtagande av förfrågningsunderlag och avtal som vid avtalstvister i upphandlingar inom vuxenutbildningen och poängtera vikten av att behandla upphandlingskompetens som en separat juridisk kompetens som inte nödvändigtvis finns inom skolväsendet och Skolverket. Juridiskt stöd, i form av expertis inom avtalsrätt och lagen om offentlig upphandling, är en kritisk faktor i upphandlingsförfarandet av kommunal vuxenutbildning på entreprenad. Det finns i dagsläget redan så kallade upphandlingsstöd i form av skrifter att tillgå som bedöms vara otillräckliga. Kommunstyrelsen vill lyfta att det stöd som kommuner saknar i upphandlingsfrågor är

konkreta avtalsformuleringar och en upplysningstjänst med juridisk expertis inom lagen om offentlig upphandling. Kommunstyrelsen ställer sig frågande till om denna kompetens rymms inom Skolverkets befintliga uppdrag eller om myndigheten behöver rekrytera specialister inom området, om utredningens förslag om upphandlingsstöd träder i kraft.

5.11 - Kommunstyrelsen ställer sig positiv till förslaget då bland annat administration i kommunal vuxenutbildning är omfattande.

5.11.3 – Kommunstyrelsen delar utredningens bedömning som bidrar till ökad insyn och vill samtidigt lyfta att betygsrätten borde vara föremål för översyn.

5.11.4 - Kommunstyrelsen ställer sig positiv till förslaget som helhet men vill gärna se personalstatistik kodat för vad som är en lärare inom sfi.

5.11.5 - Kommunstyrelsen ser positivt på förslaget ur ett nationellt perspektiv för ökad likvärdighet men ser ingen större vinst med korrelation på individnivå när det ska finnas endast två betyg. Vidare anser kommunstyrelsen att det är positivt att mer likvärdigt kunna jämföra elever som läser både hos extern anordnare som elever på folkhögskolor. Kommunstyrelsen välkomnar intentionen i att öka rättssäkerheten kring genomförandet av nationella prov.

5.11.6 - Kommunstyrelsen ser i stort positivt på förslaget, men ser samtidigt risker i form av att det riskerar att bli resurskrävande för kommunerna när det gäller att koda och analysera. Det finns behov av förtydligande kring vad som menas med avbrott och vad stödmaterialet egentligen ska ge huvudmannen stöd i. Frågor som bör lyftas är exempelvis om huruvida avbrotten ska ingå i det systematiska kvalitetsarbetet vilket då innebär att huvudmannen måste veta vad avbrotten beror på, samt analysera insatserna för att förhindra avbrotten vilket riskerar bli ett stort ansvar och omfattande arbete.

6.3, 6.3.1 och 6.3.2 - Kommunstyrelsen ställer sig positiv till förslagen, men vill poängtera att det kommunala språkansvaret, (KSA)-funktionen, behöver tydligt mandat och ansvar. Vidare är det av stor vikt med tydlig reglering i författningarna samt stödmaterial från skolmyndigheterna. Det är av vikt att sfi är utgångspunkten, med betoning på sfi som utbildning och skola och man utifrån det samverkar med andra instanser. Kommunstyrelsen vill även lyfta vikten av att KSA-funktionen behöver utgå ifrån och organiseras inom vuxenutbildningen och anser också att det bör tas fram tydliga riktlinjer för vad handlingsplanen ska innehålla. Slutligen vill kommunstyrelsen poängtera att det ligger ett stort ansvar hos Skolverket att ta fram stödmaterial och föreskrifter i god tid för att stödja i genomförandet.

6.5 - Kommunstyrelsen ser fördelar med förslaget med vill lyfta utmaningar med dess utformning. En tidsbegränsning skapar fler incitament för de studerande att slutföra utbildningen. Allt för många nyanlända går igenom delar av sfi-utbildningen utan att förvärva tillräckliga språkkunskaper för deltagande i samhälls- och arbetslivet. Över hälften av eleverna som avbryter sfi i förtid har mer än tio års utbildningsbakgrund. En förklaring till avhoppet kan vara att sfi inte upplevs som tillräckligt relevant för att slutföras.

En annan förklaring kan ligga i svårigheter att kombinera sfi med arbete eller den specifika livssituationen. Kommunstyrelsen ser det som problematiskt att inte avbrott, såsom arbete och föräldraledighet, ses som "avräkningsbara" från de fyra åren. Detta kan missgynna gruppen kvinnor och särskilt gruppen kvinnor med låg utbildningsbakgrund. Stödresurser behöver komma in tidigare och i större omfattning och mer undervisningstid kan behövas utöver de 15 timmarna, vilket innebär en ökad kostnad. Vad som utgör särskilda skäl för förlängning behöver även tydliggöras för att säkra en likvärdighet.

Obligatorisk kartläggning för bedömning av elevens kunskaper: Kommunstyrelsen ser svårigheter med förslaget bland annat då det riskerar att bli kostsamt och krävande med kartläggning redan innan elever påbörjat utbildningen. Det finns stora utmaningar i den del av förslaget som innebär att alla elever ska få kartläggning på sitt modersmål eller starkaste språk.

Individuell progressionsplanering (IPP): Kommunstyrelsen anser att detta kan vara ett sätt att standardisera och tydliggöra förväntningar och progression som kan höja kvaliteten och att en IPP kan vara hjälpsamt eftersom sfi saknar centralt innehåll, dock ser kommunstyrelsen en viss risk i ökade administrativa uppgifter.

När en elev i utbildning i svenska för invandrare påbörjar utbildning hos ny huvudman ska den individuella studieplanen överlämnas till den mottagande skolenheten, vilket är ett positivt förslag. Kommunstyrelsen vill lyfta problematiken vad gäller system kopplat till individuella studieplaner, och att ett systemstöd i form av exempelvis bank-ID eller motsvarande LADOK, skulle underlätta arbetet med individuella studieplaner.

8.1 - Kommunstyrelsen avstyrker förslaget. Dock ses utredningens intention som positiv att definiera omfattningen av studier i sfi. En tydlig definition av omfattningen skulle underlätta vid samordning av sfi med övriga insatser för individen (i exempelvis Arbetsförmedlingens regi). En tydlig definition, anser nämnden, skulle även möjliggöra en bättre planering och dialog mellan sfi-anordnare, elev, hemkommun och anordnare av exempelvis arbetsmarknadsinsats.

Kommunstyrelsen avstyrker förslaget med motiveringen att den definition av omfattning av sfi-studier som utredningen föreslår är beräknad på klocktimmar vilket är missvisande. Det flexibla och individanpassade upplägg som finns inom sfi innebär exempelvis att det finns elever som studerar på kvällstid mindre än 15 timmar, medan det finns elever som studerar 25 timmar i veckan i snabb studietakt. Utredningens förslag skulle i praktiken i dessa fall innebära att det skulle finnas elever som studerar långt mer än, respektive mindre än, heltid om studierna definieras i klocktimmar snarare än verksamhetspoäng.

En definition av omfattning av studier är ett välkommet förslag, men då bör definitionen anges i verksamhetspoäng liknande övriga verksamhetsformer inom komvux.

Kommunstyrelsen ser att en definition av omfattningen av sfi i verksamhetspoäng, snarare än utredningens förslag som definieras i klocktimmar, skulle underlätta studieplanering för elever som studerar sfi i kombination med andra verksamhetsformer inom komvux där omfattningen av studierna definieras i verksamhets- eller gymnasiepoäng.

9.7 - Kommunstyrelsen ställer sig positiv till förslaget om att närundervisning är huvudspåret, då det är där den bästa språkutvecklingen sker, och att reglering kommer till gällande distansundervisning. Då det finns många olika skäl som elever anger för att läsa på distans kan gränsdragning vara svårt och ser därför behov av riktlinjer för bedömningar och beslut för att på rektorsnivå fatta välgrundade beslut.

Distansundervisning i komvux på grundläggande och gymnasial nivå: Kommunstyrelsen ställer sig positiv till förslaget, att Skolinspektionen föreslås få i uppdrag att göra en kvalitetsgranskning av distansundervisning i sfi, och vill samtidigt lyfta att distansutbildning i sfi på folkhögskolor bör ingå i uppdraget om kvalitetsgranskning.

Meningsfulla och framåtsyftande aktiviteter för kortutbildade utanför reguljär arbetsmarknad och reguljär utbildning: Kommunstyrelsen ställer sig positiv till förslaget och vill samtidigt betona vikten av att Arbetsförmedlingen blir en given part i detta.

11.6.3 - Kommunstyrelsen ställer sig positiv till förslaget då det även kan medföra en ökad statusen för yrket. Kommunstyrelsen vill lyfta att sfi-läraryppdraget är ett komplicerat uppdrag som kräver mycket kunskap för att en undervisning ska kunna hålla hög kvalitet och därför är det bra om förslaget genomförs.

13 - Kommunstyrelsen anser att tid för ikraftträdande till stor del är beroende av Skolverkets förmåga till kompetensutvecklingsinsatser och tillgång till stödmaterial. Kommunstyrelsen vill särskilt lyfta att det är viktigt när det gäller övergångsbestämmelser, kraven på avbrotts- hantering, individuell studieplan och kommunala språkansvaret (KSA).

Ordförande

.....
Katrín Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Anna-Lena Alerud
.....

Moderaterna och Centerpartiet reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.

Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.